

Asia: VN/14348/2024

## **Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun asetuksen muuttamisesta**

### Lausunnonantajan lausunto

#### **Lausuntonne asiakasmaksuasetuksen muutoksista**

Lausunnolla olevassa asiakasmaksuasetuksessa esitetään asetuksessa mainittujen perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon asiakasmaksuja korotettavaksi Petteri Orpon hallitusohjelmaan ja kehysriihen päätöksiin perustuen. Asiakasmaksuasetuksen muutoksen tavoitteissa on esitetty, että ehdotuksen tavoitteena on sopeuttaa julkista taloutta 150 miljoonalla eurolla, mikä tapahtuisi asiakasmaksukorotuksilla saatavan maksutulon vähentämällä etukäteen hyvinvointialueiden valtion rahoituksesta.

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue tuo esiin seuraavat näkökohdat:

- Ehdotettu asiakasmaksuasetus vähentäisi etupainotteisesti hyvinvointialueiden yleiskatteista valtion rahoitusta, mikä heikentäisi hyvinvointialueiden

taloutta tilanteessa, jossa hyvinvointialueet tekevät alijäämäisiä tuloksia ja ovat velvoitettuja kattamaan alijäämänsä viimeistään vuoden 2026 loppuun mennessä. Asiakasmaksuasetuksen vaikutus hyvinvointialueiden rahoitukseen ei ole neutraali, sillä asiakasmaksujen korottaminen ei tuo hyvinvointialueille täysimääräisesti vastaavaa lisäystä tulokertymään.

- Asiakasmaksuasetusluonnoksessa maksukattorajaa ei esitetä korotettavaksi, mikä näkyy asiakkaiden maksukaton aikaisempaa nopeampana täyttymisenä kuten perustelumuiustiossakin todetaan. Maksukaton ylittymisten määrä kasvaa merkittävästi ja asiakasmaksutuottoja jää saamatta. Asiakasmaksuasetusluonnoksen korotukset painottuvat etenkin erikoissairaanhoidon (korotus pääsääntöisesti 45 %), jolloin esimerkiksi Uudellamaalla hyvinvointialueiden perustason palvelujen asiakasmaksutuloissa korotuksen vaikutus jää pienemmäksi maksukaton säilyessä entisellään. Perustason palveluissa asiakasmaksut ovat merkittävä tekijä erityisesti suun terveydenhuollossa, jossa tulot ovat keskimäärin 40 % kustannuksiin nähden. Suun terveydenhuollon asiakasmaksujen korotusta on syytä arvioida erikseen.

- Mikäli asiakasmaksuja korotetaan, asiakasmaksujen alentamis- ja perimättä jättämishakemukset lisääntyvät aiheuttaen entistä enemmän hallinnollista lisätyötä. Asiakkaiden heikentynyt taloudellinen tilanne näkyy nyt jo kasvaneina alentamis- ja perimättä jättämishakemusten kasvuna.
- Toimeentulotukea hakevien määrä lisääntyy ja luottotappiot kasvavat. Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen vuoden 2024 tilinpäätökseen arvioidaan kirjattavan n. 0,8 Me luottotappioita vuonna 2023 erääntyneistä maksamatta jääneistä laskuista. Suunnitellut sosiaalietuuksien leikkaukset lisäävät riskiä, että yhä useammat asiakasmaksut menevät perintään.
- Ehdotettu asiakasmaksuasetus pakottaa käytännössä hyvinvointialueita käyttämään säännönmukaisesti korkeimpia mahdollisia asiakasmaksuja, koska valtion laskennallisessa rahoituksessa vähennetään arvioitu tulojen lisäys. Hyvinvointialueilla ei ole käytännössä muita tuloja kuin valtion rahoitus ja asiakasmaksutuotot.

Yhteenvedona Keski-Uudenmaan hyvinvointialue toteaa, että rahoituksen näkökulmasta asiakasmaksukorotusten vähentäminen etukäteen hyvinvointialueen rahoituksesta tosiasiallisesti vähentää hyvinvointialueiden rahoitusta ja osaltaan edelleen vaikeuttaa talouden saamista tasapainoon säädetyssä määräajassa.

**Lausuntonne todistuksista ja lausunnoista perittävistä asiakasmaksuista.**

**Huom! tämä kysymys on osoitettu ensisijaisesti hyvinvointialueille. Todistuksista ja lausunnoista perittävien asiakasmaksujen jatkovalmistelua varten hyvinvointialueita pyydetään tuottamaan valmistelun tueksi tietoa hyvinvointialueen antamien todistusten ja lausuntojen määristä sekä niistä saatavista asiakasmaksutuloista. Samalla mahdollisuuksien mukaan pyydämme tietoa alla olevasti eriteltyinä:**

- Lääkärilausunnot ajokorttia varten
- Lääkärilausunnot aselupaa varten
- Muut säädöspohjaiset lausunnot ja todistukset (jos tieto jo koottuna)
- Muut (ei-säädöspohjaiset) todistukset (jos tieto jo koottuna).

**Lisäksi hyvinvointialueita pyydetään arvioimaan todistuksista ja lausunnoista perittävän asiakasmaksun nykyisen enimmäismäärän suhdetta todistusten/lausuntojen tuottamisen kustannuksiin (maksujen kustannusvastaavuus).**

**Tietoa tarvitaan, jotta todistuksista ja lausunnoista perittävän maksun enimmäismäärään valmisteltavan korotuksen vaikutukset hyvinvointialueen rahoitukseen voidaan arvioida hyvinvointialueiden rahoituksen turvaavalla tavalla.**

Vuonna 2023 ajokorttitodistusmaksuja ja niihin liittyviä lääkärikäyntimaksuja kertyi yhteensä 44 823 euroa, yhteensä käyntejä 542.

Tarsia Päivi  
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue